

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

art 18/10-06

Dele-1

KODI

Høringsinstanser iflg vedlagte liste

Deres ref

Vår ref
200604428

Dato
18.10.06

HØRING: Forslag til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning

Nåværende forskrift om opptak til grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler, fastsatt 10. oktober 2005 (opptaksforskriften), gjelder til og med opptak til studieåret 2008-2009. Det kan bli fastsatt enkelte endringer i denne forskriften.

På bakgrunn av den nye fag- og timefordelingen i videregående opplæring – Kunnskapsløftet – er det behov for å gjøre endringer i opptaksforskriften.

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til ny forskrift om opptak til grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler. Den nye forskriften skal etter planen gjelde fra og med opptak til studieåret 2009-2010. Den vil derfor i første rekke være aktuell for elever som begynte sin videregående opplæring i Kunnskapsløftet høsten 2006, og som normalt fullfører denne våren 2009.

Utkastet er basert på samme mal som gjeldende opptaksforskrift. Som følge av forslag til endringer og justeringer, er enkelte bestemmelser flyttet til nytt kapittel. Dette innebærer endret nummerering av paragrafene sammenliknet med gjeldende forskrift.

I dette høringsbrevet er det gjort rede for endringer i lys av gjeldende forskrift. Bestemmelser som ikke omtales spesielt, er i hovedsak videreført tilsvarende bestemmelser i gjeldende forskrift. Det kan ligge små tekniske og/eller materielle endringer som ikke er omtalt spesielt. Høringsinstansene bes derfor om å vurdere *hele* utkastet til ny forskrift.

De konkrete endringsforslagene i vedlagte forskriftsutkast er basert på departementets foreløpige vurderinger. Høringsinstansenes uttalelser vil danne grunnlag for endelige vurderinger.

Departementet tar sikte på at ny forskrift fastsettes tidlig i 2007 slik at opptaksreglene er kjent for elevene i videregående opplæring før de skal velge programfag til Vg2.

Kommentarer til enkelte bestemmelser i utkastet

Om kapittel 2 Generell studiekompetanse

Til § 2-1

Det generelle grunnlaget for opptak til universiteter og høyskoler skal som hovedregel være generell studiekompetanse med krav om bestemte fellesfag fra videregående opplæring i samsvar med fag- og timefordelingen i Kunnskapsløftet.

Departementet vil i egen høring om endring i någjeldende opptaksforskrift fremme forslag om at fagbrev og annen yrkesrettet videregående opplæring skal kunne gi fritak fra kravene til generell studiekompetanse for bestemte ingeniørutdanninger.

Departementet viser til at det i første ledd er lagt frem to alternative forslag til bestemmelse om krav til generell studiekompetanse for såkalte *23/5-søkere*.

Alternativ 1 er i stor grad en videreføring av gjeldende bestemmelse. Den innebærer at søkere over 23 år som kan dokumentere minimum fem års arbeidserfaring og/eller utdanning, får generell studiekompetanse når de i tillegg kan dokumentere de fastsatte fagkravene fra videregående opplæring (norsk, engelsk, matematikk, naturfag, samfunnsfag og historie).

Alternativ 2 er forslag til en forenkling som innebærer at krav om dokumentert arbeidserfaring og/eller skolegang er fjernet. Dette forslaget innebærer at søkere over 23 år eventuelt bare må dokumentere de fastsatte kravene til fellesfag.

Vi ber høringsinstansene ta stilling til de alternative forslagene og gi tilbakemelding om hvilken variant som foretrekkes.

Omfanget i fagkravene er oppgitt i timer, det vil si i 60 minutters enheter. Fagene norsk med 393 timer, engelsk med 140 timer og naturfag med 140 timer har samme faglige omfang som i gjeldende forskrift. Når det gjelder de øvrige fagkravene er disse justert slik at omfanget i matematikk er 224 timer, i historie 140 timer og i samfunnsfag 113 timer. Bakgrunnen for justeringene er ny fag- og timefordeling i disse fellesfagene i Kunnskapsløftet.

Vi gjør spesielt oppmerksom på at omfanget i historie er økt, og at det timetallet som er oppgitt, er hentet fra Vg3 påbygging til generell studiekompetanse. Elever og privatister i

de studieforberedende utdanningsprogrammene vil imidlertid måtte ha historie med et omfang på 169 timer for å tilfredsstille kravene til vitnemål i Kunnskapsløftet.

Søkere som har oppnådd generell studiekompetanse med grunnlag i gjeldende eller tidligere bestemmelser, bør ikke pålegges å ta nye fag for å oppnå generell studiekompetanse, jf. forslag til overgangsbestemmelser i kapittel 9. Det er fastsatt i forskrift til opplæringsloven at siste anledning til å få utstedt vitnemål fra Reform 94 er våren 2010. De som får utstedt Reform 94 vitnemål innen denne fristen, vil ha generell studiekompetanse etter tidligere bestemmelser.

Videre er bestemmelsen i gjeldende forskrift § 2 – 1 pkt d) om generell studiekompetanse med grunnlag i 2-årig teknisk fagskole etter rammeplaner fastsatt av departementet i 1998/1999, foreslått flyttet til kapittel 9 Overgangsregler.

Til § 2-2

Bestemmelsene i andre ledd 1. punkt, er justert med grunnlag i ny fag- og timefordeling i Kunnskapsløftet. Begrepet *alternativ fagplan i norsk som andrespråk* inngår i begrepet *norsk*.

Til § 2-3

Bestemmelsene i gjeldende forskrift innebærer ulike vilkår for søkere over og under 25 år som ikke har generell studiekompetanse med grunnlag i videregående opplæring. Slike søkere kan få godkjent høyere utdanning som grunnlag for opptak. Det er foreslått å fjerne det tidligere aldersskillet slik at alle søkere som er tatt opp til høyere utdanning med grunnlag i unntaksbestemmelser, får generell studiekompetanse hvis de har bestått ett studium av minst ett års varighet (60 studiepoeng) eller to studier som hver gir minimum 30 studiepoeng. Dersom søkere har påbegynt studium med lengre varighet enn 60 studiepoeng og avbryter studiet, faller de ikke inn under denne bestemmelsen, selv om søkerne har avlagt 60 studiepoeng.

Til § 2-4

Departementet foreslår en ny bestemmelse om at søkere som har fullført to års fagskoleutdanning, godkjent etter lov 20. juni 2003 nr 56 om fagskoleutdanning, får generell studiekompetanse på linje med søkere som har fullført ett års høyere utdanning, jf § 2-3. En forutsetning for å få generell studiekompetanse med fagskoleutdanning som grunnlag, er at kunnskaper i norsk kan dokumenteres i samsvar med kravene i § 2-2.

Departementet understreker at dette er foreløpige konklusjoner og ber om høringsinstansenes vurderinger av forslagene.

Om kapittel 3 Unntak fra krav om generell studiekompetanse

Til § 3-3

Departementet vil i egen høring foreslå endring i gjeldende *forskrift om opptak til universiteter og høyskoler* som skal gjelde fra og med opptak til studieåret 2007/2008. Forslaget vil innebære at det åpnes for opptak til bestemte studier med grunnlag i relevant

fagbrev (alternativt opptaksgrunnlag). Det forutsettes at endringene skal videreføres i ny forskrift. Vi viser til eget høringsbrev om dette.

Om kapittel 4 Spesielle opptakskrav

Til § 4-1

De spesielle opptakskravene er endret i tråd med ny fag- og timefordeling i Kunnskapsløftet.

Integrert masterstudium i teknologiske fag

Departementet vil åpne for at NTNU fra og med opptaket 2007 skal kunne kreve karakteren 4 i matematikk for opptak til integrert masterstudium i teknologiske fag og arkitekturfag. Vi ber høringsinstansene vurdere om dette i framtiden bør innføres som et generelt krav for slike studier.

Vi gjør oppmerksom på at det under punkt 3 er foreslått å videreføre tilleggskravet om matematikk for søkere med teknisk fagskole til integrert masterstudium i teknologiske fag.

Med grunnlag i bestemmelsene i punkt 1 og punkt 3 ber vi spesielt om at institusjoner som tilbyr ingeniørutdanning vurderer behovet for et slikt tilleggskrav også for opptak til 3-årig ingeniørutdanning.

5-årig integrert lærerutdanning

Universitets- og høyskolerådet (UHR) har i brev til departementet 27. april d.å. anmodet departementet om å harmonisere opptakskravene til 5-årig integrert lærerutdanning med de kravene som gjelder for opptak til allmennlærerutdanning. Vi viser til bokstav g) *Pedagogiske fag*, punkt 1 *Allmennlærerutdanning og 5-årig integrert lærerutdanning*, og ber om høringsinstansenes vurderinger av forslaget.

Om kapittel 6 Politiattest

I Ot.prp. nr. 86 (2005-2006) *Om lov om endringer i helsepersonelloven, sosialtjenesteloven og i enkelte andre lover*, har Regjeringen foreslått å lovfeste krav om politiattest for helsepersonell og sosialpersonell som skal yte tjenester til barn og personer med utviklingshemming. Her heter det at "*Kravet om politiattest gjelder ved stillinger, arbeidsforhold etc. der helse- og sosialpersonell ved utøvelsen av sitt arbeid kan komme i situasjoner med barn eller personer med utviklingshemming hvor seksuelle overgrep kan finne sted*".

Etter stortingsbehandlingen av lovforslaget, vil departementet vurdere hvilke konsekvenser en lovendring vil ha for opptaksforskriftens kapittel 6 om krav til politiattest ved opptak til visse utdanninger. Forslag til eventuelle endringer i bestemmelsene i kapittel 6 vil bli sendt på høring med kort høringsfrist.

Om kapittel 7 Rangering av kvalifiserte søkere ved opptak

Til § 7-2

Departementet foreslår at bestemmelsen om primærvitnemålskvote i gjeldende forskrift erstattes av en kvote for opptak på grunnlag av *førstegangsvitnemål* fra videregående opplæring. I utgangspunktet er dette en begrepsendring.

Hensikten med ordningen er å stimulere elevene til økt innsats mens de går i videregående opplæring. Dette innebærer at søkere under 22 år med dokumentert *førstegangsvitnemål*, skal kunne vurderes for opptak med grunnlag i dette. De som ønsker å legge frem tilleggsdokumentasjon henvises til å konkurrere i ordinær kvote.

Departementet tar sikte på å gjøre endringer i bestemmelsene om vitnemål i forskriften til opplæringsloven. Begrepet *førstegangsvitnemål* og premissene for å få skrevet ut slikt vitnemål blir forskriftsfestet der. Regler for *førstegangsvitnemål* innen videregående opplæring vil etter planen innføres fra og med våren 2009, og nåværende regler om primærvitnemål vil da falle bort fra samme tidspunkt.

Departementet vil i den forbindelse vurdere følgende premisser for utstedelse av et *førstegangsvitnemål*:

Førstegangsvitnemål kan utstedes til en person som innenfor normal tid, dvs tre skoleår, har bestått tre-årig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse. Førstegangsvitnemål kan bare utstedes én gang til samme person. Unntak kan kun gjøres for person som får endret karakter(er) på bakgrunn av klagebehandling. Med grunnlag i skriftlig dokumentasjon kan kravet om gjennomført videregående opplæring på tre år utvides slik:

- Til fire skoleår dersom det innenfor denne perioden gjennomføres internasjonal utveksling som medfører tap av opplæringstid, folkehøyskole, verneplikt eller omsorgsarbeid, alt av minst ni måneders omfang.
- Til fire skoleår dersom en elev innen denne perioden har gjort omvalg av Vg1 eller Vg2.
- Ved langvarig sykdom kan gjennomføringskravet utvides tilsvarende sykdomsperioden, likevel ikke ut over totalt fem skoleår.
- For elever som etter reglene i opplæringslovens kapittel 5 får rett til ekstra opplæringstid, forlenges opplæringsperioden tilsvarende den ekstra opplæringstiden, likevel ikke ut over totalt fem skoleår.

Primærvitnemålskvoten til de fleste studier er nå 40%. Høringsinstansene bes spesielt vurdere om *kvote for førstegangsvitnemål* bør økes til 50 %, slik primærvitnemålskvoten har vært for opptak til medisin.

Til § 7-3

Bestemmelsen er en videreføring fra gjeldende forskrift. Departementet ønsker å forenkle kvotebestemmelsene. Vi ber derfor høringsinstansene gå gjennom kvotebestemmelsene

fastsatt med hjemmel i gjeldende forskrift og foreslå forenklinger. Vi ber spesielt om synspunkter på kvotebestemmelsene for søkere:

- fra forkurs til ingeniørutdanningene
- med relevant arbeidserfaring til journalistutdanning

Vi gjør oppmerksom på at institusjoner som har opprettet nye journalistutdanninger (bachelor) har ikke ønsket å følge bestemmelsen om en egen kvote for søkere med relevant arbeidspraksis.

Til § 7-4

Departementet har tidligere mottatt merknader fra institusjonene vedrørende gjeldende bestemmelse om at søkere med generell studiekompetanse fra videregående opplæring også skal kunne vurderes som 23/5-søkere. Vi ber om eventuelle kommentarer til denne bestemmelsen.

Til § 7-5

Departementet har vurdert den fastsatte beregningsmåten for gjennomsnittskarakter og karakterpoeng og har i utkastet foreslått en enklere beregningsmåte. Begrunnelsen for dette er søkerne lettere selv kan kontrollere poengberegninger. Vi viser også til at tilsvarende beregningsmåte for utregning av karakterpoeng er fastsatt for overgangen fra grunnskolen til videregående opplæring.

Generelt om tilleggs-poeng

Dagens bestemmelser om *fordypningspoeng* er ikke foreslått videreført i ny forskrift. Det gjelder også *bonuspoeng* som gis for opptak til enkelte studier for søkere fra studieretning for musikk, dans og drama. I Kunnskapsløftet er kravet til faglig fordypning vesentlig skjerpet ved at alle elever i studieforberedende utdanningsprogram må ha to fordypninger innen samme programområde. Siden dette nå blir et obligatorisk krav, er det ikke lenger samme behov for å styre elevenes fagvalg mot større fordypning via egne tilleggs-poeng.

Til § 7-8

Realfagspoeng er et virkemiddel for å stimulere flere elever til å velge realfag. Dette er et ledd i Regjeringens realfagsstrategi. Det forelås derfor å videreføre realfagspoeng som en permanent ordning.

Realfagspoengene ble økt fra og med opptak til studieåret 2006/2007. Dersom denne økningen skulle videreføres samtidig med at fordypnings- og bonuspoengene fjernes, ville det skape en urimelig ubalanse i forhold til andre fag. Departementet foreslår derfor at antall realfagspoeng reduseres, slik at det kan oppnås maksimalt fire realfagspoeng. Videre foreslås at alle programfag i programområde for realfag gir realfagspoeng, men at matematikk R2 og Fysikk 2 gir større uttelling enn de øvrige programfagene. Etter departementets vurdering, videreføres derved den relative effekten av realfagspoeng.

Vi ber høringsinstansene kommentere dette særskilt.

Til § 7-10

Departementet foreslår at denne bestemmelsen også blir gjort gjeldende for opptak til profesjonsutdanningen i medisin. Se for øvrig kommentarer til § 7-11.

Til § 7-11

Departementet anser at det ikke lenger er behov for et eget regelverk for opptak til medisin, og foreslår at det tas ut. Søkere til medisin har kunnet forbedre sitt konkurransegrunnlaget ved arbeidserfaring og ved å ta *grunnfag* etc. i høyere utdanning. Dette har ført til mye ekstra arbeid og lite rasjonelle studieløp, noe som bl.a. er synliggjort gjennom enkeltøkere som har kontaktet departementet og gjennom klagesaker i den nasjonale klagenemnda for opptak. Departementet viser også til at fagmiljøene har ønsket å fjerne kravet om relevans knyttet til tilleggspoeng for arbeidserfaring, og til høringsuttalelse fra Universitetet i Tromsø i 2005 der de foreslo felles regelverk for opptak til alle studier.

Ordningen med tilleggspoeng for høyere utdanning, ett år på folkehøgskole, siviltjeneste eller militær førstegangstjeneste er foreslått videreført.

I gjeldende forskrift gis tre tilleggspoeng etter denne bestemmelse. Det foreslås gitt to tilleggspoeng i ny forskrift. Den relative effekten videreføres ettersom tilleggspoeng og bonuspoeng foreslås fjernet, jf kommentarer ovenfor.

Departementet vil også avslutningsvis påpeke at endelige konklusjoner på de ulike punktene først vil bli trukket etter at høringsinstansenes uttalelser er vurdert nøye.

Departementet ber om at skriftlige kommentarer til høringsutkastet både sendes i vanlig brev og via e-post til postmottak@kd.dep.no innen mandag 18. desember 2006.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Grethe Sofie Bratlie
avdelingsdirektør

Vedlegg:

Forslag til Forskrift om opptak til høyere utdanning, datert 17.10.2006.